

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี
โรงพยาบาลท่าแร่ อำเภوتاแร่ จังหวัดลพบุรี

ณิชกมล เปียอยู่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

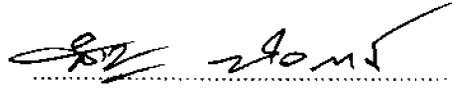
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลทำวัตร อำเภอทำวัตร จังหวัดลพบุรี เสนอโดยนางณิชกมล เปียอยู่
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา

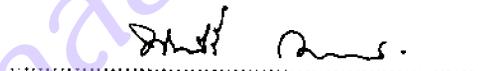
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำราญ พงษ์โอกาส)

วันที่ 9 เดือน เมษายน พ.ศ. 2550

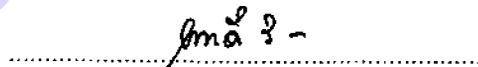
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

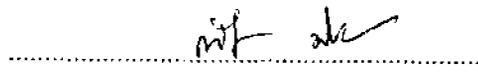
ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะขันหมาก)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนีย์ กระจ่างอินทร์)

กรรมการ
(ดร.เยาวดี สุวรรณนาคะ)

ผู้ทรงคุณวุฒิ
(แพทย์หญิงณัฐกร ประกอบ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนีย์ กระจ่างอินทร์ ดร.เยาวดี สุวรรณนาคะ
ชื่อนักศึกษา	ณิชนมล เป็ยอยู่
สาขา	ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี โดยเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เชื่อมั่นว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วงทุกฝ่ายมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วงได้ ถ้าได้รับการเสริมพลังอย่างเหมาะสมดังนั้นจึงใช้การวิจัยและพัฒนาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญจากผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้เป็นการสร้างโอกาสและกระบวนการให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี จำนวน 8 คนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ทุกฝ่าย จำนวน 7 คนได้มาร่วมกันเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ในแต่ละขั้นตอนตามความเหมาะสม โดยใช้เนื้อหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม เป็นกรอบการวิจัย

การวิจัยและพัฒนา แบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะต่อเนื่องกัน คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนา ระยะที่ 2 การแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา และระยะที่ 3 การปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนา

ผลการวิจัยและพัฒนาที่สำคัญ คือ

1. ผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วงทุกคนมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายในระดับกลางๆ ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจในระดับกลางๆ 1 คน อยู่ในระดับไม่ดี ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคมในระดับกลางๆ 2 คน อยู่ในระดับไม่ดี ทุกคนมีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมในระดับกลางๆ กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีคุณภาพชีวิตโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับกลางๆ โดยมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลางๆ ทุกด้าน แต่จากพยาวิสภาพของโรคทำให้มี

ภูมิทัศน์ทันท่า ติดเชื้อง่ายทำให้สภาพจิตใจมีความกังวล มีความรู้สึกไม่พอใจในตนเอง ไม่มีสมาธิในการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อสภาวะจิตใจ ดังนั้นควรใช้วิธีผ่อนคลายจากความกังวลด้วย พุทธวิธี

2. จากปัญหาและความต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ซึ่งมีครบทั้ง 4 ด้าน นั้น สัมพันธ์กันเป็นองค์รวมของชีวิต จึงได้นำหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตแนวพุทธ ตามหลักการจิตภาวนา มาเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีจิตใจที่สมบูรณ์ มีคุณภาพ สัมพันธภาพและสุขภาพจิตที่ดี โดยจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการภายใต้โครงการสร้างพลังความเข้มแข็งสู่ความสุข 3 วิธีการสำคัญคือ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพตนเอง 2) การฝึกโยคะสมาธิ และ 3) การประชุมกลุ่มช่วยเหลือตนเอง

3. จากการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนางานจริงทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีทุกคนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น กล่าวคือ 1) ทุกคนมีคุณภาพชีวิตโดยรวมทุกด้านดีขึ้น 2) มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายดีขึ้น 7 คน 3) มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจดีขึ้น 7 คน 4) มีคุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคมดีขึ้น 7 คน 5) มีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น 6 คน

นอกจากนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ในครั้งนี้ยังได้ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วงทุกฝ่ายได้เข้ามาร่วมกันเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนางานจริงตามบทบาทหน้าที่ของตน

Thesis Title The Quality of Life Development of HIV Patients in
 Thawung Hospital, Thawung District, Lop Buri Province.

Thesis Advisors Asst. Prof. Thusanee Kratal-intra
 Dr. Yaovadee Suwannaka

Name Nitchakamol Phiayu

Concentration Development Strategy

Academic Year 2006

ABSTRACT

The research and development aimed to enrich the quality of life of HIV patients of Thawung Hospital, Thawung District, Lop Buri Province. The learning process development was based on the belief that the HIV patients and all insiders of Thawung Hospital would have enough capacity to develop and enrich the lives of the HIV patients of Thawung Hospital if they were provided with suitable reinforcement. Therefore, this was a participatory action research emphasizing the importance of participation from all insiders and others involved in every step of this procedures.

This study created the opportunity process for 8 HIV patients and 7 insiders involved in the quality of life development of the HIV patients of Thawung Hospital to come together and learn from practice in order to develop the quality of life of HIV patients of Thawung District in every step appropriately by using the procedures of World Health Organization set to enrich and develop the quality of life of HIV patients, namely physical domain, psychological domain, social relationships, and environment as a conceptual research.

The research was divided into 3 continuous steps, i.e. 1) study the current major problems and development needs, 2) working out the main guidelines and methods for development including Key Performance Indicators for success, and 3) activity practice for development.

The findings were as follows:

1. the quality of life aspect of all HIV patients of Thawung Hospital overall was at a moderate level, when considering by each aspect individually, it was as follows: the physical domain was at a moderate level; the psychological domain was also at a moderate level, only one aspect was not at an acceptable level; social relationships were at a moderate level, just two aspects were not at acceptable level; environment

was also at a moderate level. However, their condition caused from the disease made them have a low resistance, making them easily infected, anxious, self-unsatisfied, unable to concentrate while working which affected their ability to retain knowledge, thus, Buddhism principles should be used to relax their anxiety.

2. according to the problems and the four quality of life development needs of the HIV patients which related to holistic of life: the physical domain and psychological domain; therefore, the Buddhism principles were brought into use as a strategy to develop their quality of life by meditation which was used to have good high quality, good social relationships and develop a healthy psychological domain by holding a workshop relating to the topic "3 steps of strengthening to happiness project": 1) education for knowledge and understanding in self-health care, 2) practice of yoga and meditation, and 3) self-help group discussion.

3. according to the real practice development, all patients improved their quality of life, i.e. 1) their quality of life, overall improved greatly, 2) 7 patients greatly improved the quality of their physical domain, 3) 7 patients greatly improved the quality of their psychological domain, 4) 7 patients greatly improved their social relationships, and 5) 6 patients greatly improved their environment.

Moreover, the research resulted in a participatory learning process from real practice according to their authorities of all insiders and others involved in quality of life development of the HIV patients, Thawung Hospital.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความเมตตาและความกรุณาจาก คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนีย์ กระจ่างอินทร์ ประธานผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ ดร.เยาวดี สุวรรณนาคะ กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เตชะจันทร์มาศ ประธานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ทุกท่าน ที่ได้ให้อธิบายแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ แพทย์หญิงฉวีวรรณ ประกอบ ที่คอยให้คำชี้แนะด้านวิชาการในฐานะ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณกัลยาณมิตรและกลุ่มผู้คิดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือในกระบวนการวิจัย ที่ต่างกรรมต่างวาระกัน ด้วยความเอื้อเฟื้อและเอื้ออาทร

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนพระคุณ ของบิดา มารดาผู้เป็นที่เคารพรักและบูชายิ่ง ครู อาจารย์ ผู้ให้ความเมตตาวางรากฐาน การศึกษาแก่ผู้วิจัย สามิ และบุตรผู้คอยห่วงใย ดูแลและให้โอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จึงขอกราบขอบพระคุณ และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ณิชากร เป็ยอยู่

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา.....	4
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี.....	7
เอชไอวีและการติดเชื้อเอชไอวี.....	9
การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี.....	13
การพัฒนาคุณภาพชีวิตแนวพุทธและโยคะสมาธิ.....	19
การส่งเสริมการดูแลตนเองโดยใช้กลุ่มช่วยเหลือตนเอง.....	26
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	28
บทที่ 3 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อ เอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี.....	40
คำถามการวิจัย.....	40
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	40
วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ข้อมูลทั่วไปของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี.....	46
สภาพปัจจุบันของคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี.....	51
ปัญหาและความต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี.....	71

	หน้า
บทที่ 4 แนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภوتاม่วง จังหวัดลพบุรี.....	77
คำถามการวิจัย.....	77
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	77
วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
แนวทางและวิธีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วงอำเภوتاม่วง จังหวัดลพบุรี.....	80
ดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภوتاม่วง จังหวัดลพบุรี.....	85
บทที่ 5 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภوتاม่วง จังหวัดลพบุรี.....	87
คำถามการวิจัย.....	87
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	87
วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา.....	87
การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภوتاม่วง จังหวัดลพบุรี.....	90
ผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภوتاม่วง จังหวัดลพบุรี.....	93
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง อำเภوتاม่วง จังหวัดลพบุรี.....	117
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	119
สรุปการวิจัย.....	119
อภิปรายผลการศึกษา.....	122
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	125
บรรณานุกรม.....	127
ภาคผนวก.....	130
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	157

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์.....	39
ตาราง 2	คะแนนระดับคุณภาพชีวิตในแต่ละองค์ประกอบ.....	46
ตาราง 3	ข้อมูลทั่วไปของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง โดยรวม.....	51
ตาราง 4	ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านร่างกาย...	64
ตาราง 5	ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านจิตใจ.....	66
ตาราง 6	ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านสัมพันธภาพกับสังคม.....	67
ตาราง 7	ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านสิ่งแวดล้อม.....	69
ตาราง 8	สรุประดับคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง โดยรวมทุกด้าน.....	70
ตาราง 9	สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านร่างกาย.....	71
ตาราง 10	สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านจิตใจ.....	73
ตาราง 11	สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านสัมพันธภาพทางสังคม.....	74
ตาราง 12	สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านสิ่งแวดล้อม	75
ตาราง 13	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง โดยรวมทุกด้าน	108
ตาราง 14	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านร่างกาย.....	109
ตาราง 15	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านจิตใจ...	111
ตาราง 16	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านสัมพันธภาพทางสังคม.....	113
ตาราง 17	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง ด้านสิ่งแวดล้อม.....	115
ตาราง 18	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี โรงพยาบาลท่าม่วง จำแนกรายด้าน.....	117

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1	ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา..... 5
ภาพ 2	เปรียบเทียบโลกทัศน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย..... 29
ภาพ 3	แผนผังการนั่งของผู้เข้าร่วมวงสนทนา..... 36

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี